

نشریه علمی فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده

سال پانزدهم، شماره ۵۳، زمستان ۱۳۹۹: ۱۲۳ - ۱۰۵

آزمون نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی در رابطه بین سرمایه

روانشناختی با تحمل پریشانی در زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی

فاطمه زنگنه پارسا^۱

محمدباقر حبیبی^۲

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۳/۰۷

پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۰۸/۰۹

چکیده

پیمان‌شکنی زناشویی یک مشکل پیچیده عاطفی، اجتماعی، خانوادگی، حقوقی و اخلاقی است که پیامدهای ناخوشایندی به دنبال دارد. توان تحمل پریشانی ناشی از پیمان‌شکنی زناشویی می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلفی باشد. هدف این پژوهش، بررسی نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی در رابطه سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی در زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی بود. این پژوهش همبستگی از نوع معادلات ساختاری بود. جامعه آماری در این پژوهش شامل تمامی زنان و مردان متأهل دچار پیمان‌شکنی زناشویی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده شهر تهران در نیمه اول سال ۱۳۹۸ بودند که از میان آنها ۴۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای برگزیده شدند و به پرسشنامه‌های تحمل پریشانی، سرمایه روانشناختی و انعطاف‌پذیری شناختی پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS22 و تحلیل ساختارهای گشتاوری AMOS تحلیل شد. نتایج شاخصهای برازندگی از برازش الگوی پیشنهادی حمایت کرد. نتایج تحلیل معادلات ساختاری حاکی از معناداری ضرایب مسیر مستقیم الگوی نهایی و نیز نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی در رابطه سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی بود. در نتیجه‌گیری از یافته‌های پژوهش می‌توان گفت انعطاف‌پذیری روانشناختی واسطه بین سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی به‌شمار می‌رود و می‌توان از طریق تقویت سرمایه روانشناختی و انعطاف‌پذیری بر تحمل پریشانی افراد دچار پیمان‌شکنی زناشویی افزود.

کلیدواژه‌ها: انعطاف‌پذیری شناختی، سرمایه روانشناختی، تحمل پریشانی، پیمان‌شکنی زناشویی.

این مقاله از پایان‌نامه مقطع دکتری استخراج شده است.

f.parsa1296@gmail.com

۱. دانشجوی دکتری مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران

sahobbi4@gmail.com

۲. استادیار گروه روانشناسی دانشگاه جامع امام حسین علیه‌السلام، تهران، ایران

مقدمه

پیمان‌شکنی زناشویی^۱، نوعی رابطه عاطفی، جنسی و یا عاطفی - جنسی با فردی غیر از همسر است که از همسر پنهان می‌شود و ویژگی اصلی آن رازگونه بودن است (جانسون^۲، ۲۰۱۴). ویژگی رازگونه‌گی در پیمان‌شکنی به پریشانی‌هایی در زوجین پنهانکار منجر می‌شود که تحمل این پریشانی‌ها برای هر زوجی آسان نیست (دشت‌بزرگی، ۱۳۹۷)؛ زیرا توان تحمل پریشانی^۳ و آشفتگی‌های هیجانی ناشی از پیمان‌شکنی زناشویی، می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلفی باشد. چگونگی رویاروشدن و مقابله با رویداد پیمان‌شکنی در زوجین به ویژگی‌هایی همچون تحمل پریشانی‌بستگی دارد (بندیکسن و کنایر^۴، ۲۰۱۷)؛ زیرا از عوامل تأثیرگذار بر چگونگی پاسخگویی به بحران، ظرفیت افراد در تحمل پریشانی است (فیلیپس^۵، ۲۰۱۱). اعتقاد بر این است که تحمل پریشانی بر ارزیابی و پیامد ناشی از تجربه هیجانات منفی اثرگذار است به طوری که افرادی که تحمل پریشانی کمتری دارند با شدت بیشتری به تنش و پریشانی پاسخ می‌دهند (کرتز، استیون، مک‌حاق و بیجورگیونسون^۶، ۲۰۱۵). هم‌چنین اعتقاد بر این است که این افراد توانایی‌های رویارویی با تنش ضعیفی نسبت به پریشانی نشان می‌دهند (کیوگ، ریکاردی، تیمپانو، میشل و اسمیت^۷، ۲۰۱۰) و در نتیجه می‌کوشند با به‌کارگیری راهبردهایی که هدف آنها کاهش حالات هیجانی منفی است از هیجانات منفی بپرهیزند (جفریز، مک‌لیش، کرامر، آوامون و فلمینگ^۸، ۲۰۱۶).

تحمل پریشانی، ظرفیت تجربه و تحمل کردن حالات روانشناختی منفی، تعریف می‌شود (پیرت^۹، ۲۰۱۵). تحمل پریشانی، توانایی تحمل و قبول عواطف منفی است (الاسلام و الخالی^{۱۰}، ۲۰۱۷). در موارد بحرانی همچون عهدشکنی زناشویی لازم به ذکر است که اگر زوجین قادر به تسکین هیجانات منفی خود نباشند، تمام توجه آنان به موضوع یا هیجان آشفته‌کننده جلب می‌شود و عملکردشان به‌طور قابل ملاحظه‌ای کاهش می‌یابد (دورلی، کاشدان، الکساندر، بلاووک و

1. Infidelity
2. Johnson
3. Distress tolerance
4. Bendixen & Kennair,
5. Phillips, E. L.
6. Kertz, S. J., Stevens, K. T., McHugh, R. K., & Björgvinsson, T.
7. Keough, Riccardi, Timpano, Mitchell & Schmidt
8. Jeffries, E. R., McLeish, A. C., Kraemer, K. M., Avallone, K. M., & Fleming, J. B.
9. Pearte
10. El Salam, R. A., & El Kholly, S.

مک‌نایت^۱، ۲۰۱۹). تحمل پریشانی به‌عنوان ساختاری مهم در ایجاد بینشی جدید در مقابل شروع و تداوم آسیب‌های روانی و هم‌چنین پیشگیری و درمان مشاهده شده است (لیرو، زیوولسکی و برنشتاین^۲، ۲۰۱۰). در راستای نقش تحمل پریشانی در زندگی زناشویی، تحمل پریشانی را توانایی فرد در تجربه و تحمل حالات هیجانی منفی برای رسیدن به هدف نهایی و به‌طور موفقیت‌آمیز سازگاری با زندگی زناشویی، با وجود همه چالشها و مشکلات، تعریف کرده‌اند (شاری، استراس، المکوئیست، اندرسون، کرنلیئوس و استوارت^۳، ۲۰۱۷). در زمینه زندگی زناشویی، تحمل پریشانی به‌عنوان یکی از متغیرهای مهم در توانایی زوجین برای تحمل موقعیت‌های فشارزایی قابل بررسی است که در زندگی اتفاق می‌افتد و می‌تواند روابط زناشویی زوجین را تحت تأثیر قرار دهد (مانج^۴، ۲۰۱۵). علاوه بر این درباره نقش تحمل پریشانی در زندگی زناشویی می‌توان عنوان کرد، تحمل پریشانی یکی از تواناییها و مهارتهایی است که می‌تواند به زوجین برای افزایش سازگاری و حل و فصل مشکلات کمک کند (اوکتاوا و آبراهام^۵، ۲۰۱۹). در واقع، تحمل پریشانی به ظرفیت تجربه و مقاومت در برابر ناراحتی اشاره می‌کند (دورلی، و همکاران، ۲۰۱۹).

از جمله متغیرهای درون فردی مرتبط با تحمل پریشانی، سرمایه روانشناختی^۶ است؛ زیرا مطالعات نشان می‌دهد که سرمایه روانشناختی ملی محافظ در برابر پریشانی روانی است (زو، پنگ، یانگ، کو، چن و لیو^۷، ۲۰۱۷). سرمایه روانشناختی حالت روانشناختی مثبت و رویکردی واقعگرا و انعطاف‌پذیر نسبت به زندگی است که از چهار سازه امید، خوشبینی، تاب‌آوری و خودکارآمدی تشکیل، و هرکدام از آنها ظرفیت روانشناختی مثبتی در نظر گرفته می‌شود (لوتانز و یوسف مورگان^۸، ۲۰۱۷). خودکارآمدی با تأکید بر تعهد و تلاش برای موفقیت در کارها و وظایف چالش‌برانگیز، خوشبینی یا مثبت‌نگری، مبتنی بر اسناد خوش‌بینانه درباره موفقیت‌های حال و آینده، امیدواری، مقاومت در مسیر اهداف و تاب‌آوری مقاومت در زمان رویارویی با سختی‌ها و مشکلات به‌منظور دستیابی به موفقیت برای این پدیده معرفی شده است (آوی،

-
1. Doorley, Kashdan, Alexander, Blalock & McKnight
  2. Leyro, Zvolensky & Bernstein
  3. Shorey, Strauss, Elmquist, Anderson, Cornelius & Stuart
  4. Munsch
  5. Octaviana & Abraham
  6. Psychological capital
  7. Zhou, Peng, Wang, Kou, Chen & Liao
  8. Luthans, Youssef-Morgan

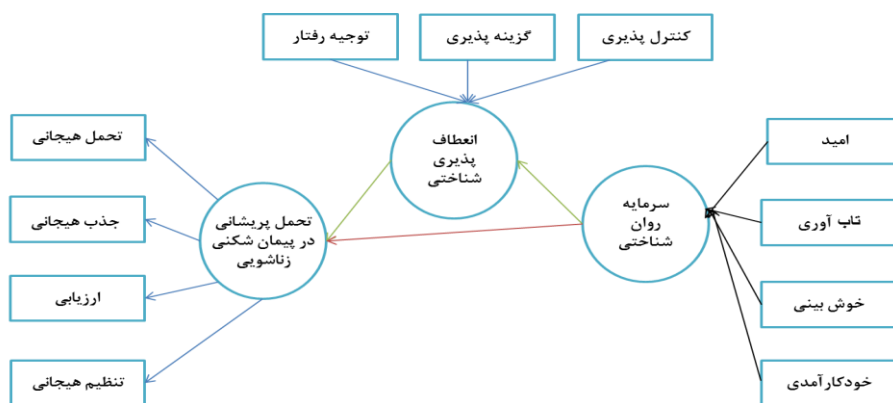
لوتانس و یوسف^۱، ۲۰۱۰). تحقیقات نشان داده است در میان مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی، خوش‌بینی و امید، بیشترین محافظت را در مقابل تنش روانشناختی دارد. هم‌چنین مطالعات نشان می‌دهد که سرمایه روانشناختی، عاملی محافظ در برابر پریشانی روانی است (رضاپور میر صالح و اسماعیل بیگی، ۱۳۹۶)؛ به‌عنوان مثال زو، و همکاران (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای الگویابی نشان داده‌اند که علاوه بر رابطه سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی، سبکهای مقابله‌ای نقش واسطه‌ای بین سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی دارد.

براساس وجود متغیرهای واسطه‌ای بین سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی، این سؤال پیش می‌آید که آیا انعطاف‌پذیری روانشناختی ممکن است نقش واسطه‌ای در رابطه سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی داشته باشد. بر این اساس در راستای بررسی نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی می‌توان گفت به نظر می‌رسد متغیر انعطاف‌پذیری شناختی می‌تواند در رابطه سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی، نقش واسطه‌ای داشته باشد. از آنجا که منظور از انعطاف‌پذیری میزان تغییراتی است که در نقشها، قوانین، کنترل و انضباط خانواده وجود دارد (آلسون^۲، ۲۰۰۰)، انتظار می‌رود در تحمل پریشانی زوجین دچار پیمان‌شکنی مؤثر باشد (جمشیدی بورخانی، ۱۳۹۵). انعطاف‌پذیری روانشناختی، توانمندی بیشتر برای ارتباط با لحظه اکنون و نیز تغییر در رفتار یا پافشاری بر آن است وقتی در جهت ارزشهای زندگی باشد (رایز، لوسیانا، کنگاس و بلترن^۳، ۲۰۱۳). بودن در زمان حال چون باعث تماس مداوم و غیرقضاوت‌گرانه با رویدادهای محیطی و روانشناختی می‌شود و لذا می‌تواند تحمل پریشانی را افزایش دهد (دورلی و همکاران، ۲۰۱۹).

اگرچه تاکنون پژوهشگران بسیاری درباره هرکدام از این متغیرها جداگانه پژوهشهایی انجام داده‌اند، هیچ پژوهشی با عنوان نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری در رابطه سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی در زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی انجام نشده است. با توجه به این خلأ پژوهشی و هم‌چنین از آنجا که شناسایی نقش انعطاف‌پذیری می‌تواند در کمک به نهاد خانواده و کاهش آسیبهای مرتبط با پیمان‌شکنی در افراد مبتلا تأثیر مفیدی بگذارد، لازم است به‌طور علمی مورد پژوهش قرار گیرد؛ زیرا برای تبیین اثر متفاوت متغیرهای پژوهش بر تحمل پریشانی با استناد به نظر دورلی و همکاران (۲۰۱۹) که بیان کرده‌اند "به‌رغم علاقه زیاد به تحقیق در مورد تحمل پریشانی،

1. Avey, Luthans, Youssef-Morgan
2. Olson
3. Ruiz, Luciano, Cangas, & Beltrán

مطالعات به‌طور معمول از نقشی غفلت کرده است که تحمل پریشانی در روابط نزدیک بین فردی و چگونگی تغییر تحمل پریشانی از روزی به روز دیگر دارد، "می‌توان گفت که درک تحمل پریشانی به وجود پریشانی بستگی دارد؛ اما مطالعات، نتوانسته است الگوهای تحلیلی را شامل شود. برای برطرف کردن این شکافها، لازم است الگوی تبیین‌کننده مناسبی تدوین شود. از سوی دیگر استفاده از پرسشنامه‌های مختلف، جنبه دیگر جدید بودن این پژوهش به‌منظور الگویابی تحمل پریشانی افراد دچار پیمان‌شکنی زناشویی است. علاوه بر اینها، مطالعه زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و خانواده شهر تهران طی نیمه دوم سال ۱۳۹۸ جنبه دیگر جدید بودن پژوهش است. بر این اساس هدف پژوهش بررسی نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی در رابطه سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی در زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی در شهر تهران است.

روش

روش پژوهش توصیفی - همبستگی از نوع معادلات ساختاری است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش تمامی زنان و مردان متأهل دچار پیمان‌شکنی زناشویی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده شهر تهران در نیمه اول سال ۱۳۹۸ بودند که در حدود ۸۷۳ نفر بودند. با توجه به تعداد متغیرهای پژوهش، ۴۰۰ نفر به روش تصادفی خوشه‌ای مرحله‌ای از مراکز مشاوره خانواده واقع در مناطق چهارگانه شمال، جنوب، شرق و غرب تهران انتخاب شد؛ بدین منظور از منطقه شمال تهران دو مرکز مشاوره «کوشا و ایرانمهر»، از منطقه ۸ شرق تهران مراکز مشاوره «رادین و نوین»، از

منطقه ۲۲ غرب تهران مراکز مشاوره «ترنم و میعاد» و از منطقه ۱۸ جنوب تهران مراکز «مشاوره آسوده و ارشاد»، انتخاب شدند که از بین افراد متأهل دچار پیمان‌شکنی زناشویی مراجعه‌کننده به این مراکز، ۲۵ زوج (۵۰ نفر) به صورت تصادفی خوشه‌ای از هر مرکز، انتخاب شدند؛ به عبارت دیگر ۱۰۰ فرد متأهل از هر منطقه شهری با رعایت سهم ۵۰ نفر از هر مرکز که دارای شرایط ورود به مطالعه (هنگام اجرای پژوهش در ازدواج دائمی باشند؛ و یک سال از زندگی مشترک آنها گذشته باشد و بین ۲۰ تا ۶۰ سال داشته باشند). پرسشنامه‌ها حضوری و سرپایی جمع‌آوری شد؛ یعنی معیار ورود افراد متأهل به گروه نمونه این بود که بین ۲۰ تا ۶۰ سال باشند؛ در ازدواج دائمی باشند و حداقل یک سال از زندگی مشترک آنها در زیر یک سقف گذشته باشد که دچار پیمان‌شکنی زناشویی شده باشند. در حالی که معیار خروج نمونه‌ها به این صورت بود که چنانچه فردی مخالف شرکت در پژوهش بود یا به بیش از ۱۰٪ از سؤالات پاسخ نداده بود از نمونه نهایی حذف و خارج شد. نکته قابل ذکر اینکه نمونه‌ها پس از کسب رضایت برای شرکت در پژوهش، فرم اطلاعات جمعیت‌شناسی و پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند. در نظر گرفتن معیار دامنه سنی ۲۰ تا ۶۰ سال به این دلیل بود که معمولاً افراد متأهل زیر ۲۰ سال بسیار کم‌شمار هستند و همچنین پیمان‌شکنی زناشویی در آنها چندان مطرح نیست. از سوی دیگر براساس پژوهش‌ها پیمان‌شکنی زناشویی بویژه به شکل پیمان‌شکنی جنسی در سالهای بیش از ۶۰ سال کاهش پیدا می‌کند. بر این اساس سن نمونه‌ها در دامنه ۲۰ تا ۶۰ انتخاب شد.

مقیاس تحمل پریشانی: این مقیاس یک شاخص خودسنجی تحمل پریشانی^۱ است که ۱۵ ماده و چهار خرده مقیاس دارد که تحلیل عاملی تأییدی وجود چهار عامل تحمل، جذب، ارزیابی و تنظیم را نشان داده است. شرح خرده مقیاسها عبارت است از: تحمل (تحمل پریشانی هیجانی)، جذب (جذب‌شدن هیجانانگیز منفی)، ارزیابی (برآورد ذهنی پریشانی) و تنظیم (تنظیم تلاشهای تسکین پریشانی). گزینه‌های این مقیاس براساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. نمره یک به معنای توافق کامل با گزینه موردنظر و نمره پنج به معنای عدم توافق کامل با گزینه مورد نظر است. حداقل نمره آزمودنی در این مقیاس ۱۵ و حداکثر ۷۵ است که نمره بیانگر تحمل بیشتر است (زارع، عبداله‌زاده، و برادران، ۱۳۹۷). ضرایب آلفا برای مقیاسها (تحمل، جذب، ارزیابی و تنظیم) به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۷۸، ۰/۷۰ و ۰/۸۲، و برای کل مقیاس ۰/۸۲ است (سیمونز و

گاهر^۱، ۲۰۰۵). در ایران توسط کرد زنگنه (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای مقدماتی درباره ۴۸ نفر از دانشجویان دانشگاه فردوسی و علوم پزشکی مشهد (۳۱ زن و ۱۷ مرد)، پایایی همسانی درونی آن (آلفای کرونباخ) محاسبه شد. نتایج این مطالعه، پایایی همسانی درونی زیادی را برای کل ($\alpha=0/71$) و پایایی متوسطی را برای خرده مقیاسها (۰/۵۴) برای خرده مقیاس تحمل، (۰/۴۲) خرده مقیاس جذب، (۰/۵۶) برای خرده مقیاس ارزیابی و (۰/۵۸) برای خرده مقیاس تنظیم نشان داد (کرد زنگنه، ۱۳۹۴).

پرسشنامه سرمایه روانشناختی: این پرسشنامه توسط لوتانز^۲ (۲۰۰۷) ساخته شده و دارای ۲۴ سؤال و شامل چهار خرده مقیاس امیدواری، تاب‌آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی است که در آن هر خرده مقیاس شامل ۶ گویه است و آزمودنی به هر گویه در مقیاس ۶ درجه‌ای (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) لیکرت پاسخ می‌دهد. برای محاسبه نمره کل سرمایه روانشناختی ابتدا نمره هر خرده مقیاس محاسبه می‌شود و از جمع نمره‌های خرده مقیاسها نمره سرمایه روانشناختی به دست می‌آید. نمره بیشتر در خرده مقیاسها و نمره کل بیانگر سرمایه روانشناختی بیشتر است. روایی پرسشنامه در مطالعات مختلف مورد تأیید قرار گرفته است. لوتانز (۲۰۰۷) با استفاده از تحلیل عاملی و معادلات ساختاری نسبت خنثی دو این آزمون را ۲۴/۶ و آماره‌های برازندگی^۳ را ۰/۹۷ و ۰/۰۸ گزارش کرده و روایی عاملی آزمون مورد تأیید قرار گرفته است. پایایی پرسشنامه در ایران توسط بهادری خسروشاهی و همکاران (۱۳۹۱) براساس آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش شده است.

پرسشنامه انعطاف‌پذیری شناختی: این پرسشنامه توسط دنیس و وندروال (۲۰۱۰) تدوین شد که ۲۰ سؤال دارد. پرسشنامه انعطاف‌پذیری شناختی ۱ چندبعدی است که به منظور موفقیت فرد بر چالش و جایگزینی افکار ناکارآمد با افکار کارآمدتر به کار می‌رود. نمره‌گذاری آن براساس مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) است که سه بعد دارد: ادراک کنترل‌پذیری، ادراک گزینه‌های مختلف و ادراک توجیه رفتار. دنیس و وندروال^۴ (۲۰۱۰) مطرح کردند که روایی همزمان این پرسشنامه با پرسشنامه افسردگی بک^۵ ۰/۳۹ - و روایی همگرایی آن با مقیاس انعطاف‌پذیری شناختی مارتین و رابین^۶ ۰/۷۵ بود. سلطانی، شاره، بحرینیان و فرمانی (۱۳۹۲)

1. Simons, J.S. & Gaher, R.M.
2. Luthans Psychological Capital Questionnaires(PCQ)
3. CFI, RMSEA
4. Dennis, J. P. & Vander Wal

ضریب اعتبار بازآزمایی خرده مقیاسهای ادراک کنترل‌پذیری، ادراک گزینه‌های مختلف و ادراک توجیه رفتار را به ترتیب ۰/۵۵، ۰/۷۲ و ۰/۵۷ و کل مقیاس را ۰/۷۱، و ضرایب آلفای کرونباخ را برای خرده مقیاسها به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۹ و ۰/۵۵ و کل مقیاس ۰/۹۰ گزارش کردند. زارع (۱۳۹۷) ضرایب آلفای کرونباخ خرده مقیاسها را به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۷۷ و ۰/۶۳ و کل مقیاس را ۰/۸۴ گزارش کرد. نمره بیشتر در این مقیاسها و نمره کل در پژوهش رنجبر نوشری (۱۳۹۶) در نمونه دانشجویی آمده است (زارع و همکاران، ۱۳۹۷).

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش از آمار توصیفی مانند میانگین و انحراف معیار، و آمار استنباطی و برای برازش الگوی فرضی با استفاده از شاخصهای برازندگی مثل شاخص مجذور خی^۱ (χ^2)، شاخص نسبت مجذور خی بر درجه آزادی (χ^2/df)، شاخص نیکویی برازش^۲ (GFI)، شاخص نیکویی برازش انطباقی^۳ (AGFI)، شاخص برازش مقایسه‌ای^۴ (CFI) و مجذور میانگین مجذورات خطای تقریب^۵ (RMSEA) استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از بسته آماری برای علوم اجتماعی^۶ (SPSS) نسخه ۲۲ و تحلیل ساختارهای گشتاوری^۷ (AMOS) انجام گرفت.

یافته‌ها

در این بخش ابتدا یافته‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش و سپس، نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش ارائه می‌شود. در جدول شماره ۱ شاخصهای مربوط به آمار توصیفی متغیرهای پژوهش برای نمونه مورد بررسی شامل میانگین، انحراف استاندارد و هم‌چنین حداقل، حداکثر نمره آورده شده است.

-
1. chi-square index
  2. goodness of fit index
  3. adjusted goodness of fit
  4. comparative fit index
  5. root mean square error of approximation
  6. Statistical Package for Social Sciences
  7. Analysis of a Moment Structures

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد مطالعه

متغیرها	مؤلفه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
تحمل پریشانی	تحمل	5.00	23.00	12.5875	3.85545
	جذب هیجان منفی	5.00	20.00	13.7950	3.45657
	ارزیابی	4.00	20.00	13.6275	3.39596
	تنظیم هیجان	3.00	19.00	9.8500	3.85547
سرمایه روانشناختی	خودکارآمدی	6.00	36.00	24.97	10.779
	امیدواری	6.00	36.00	24.85	9.95147
	تاب‌آوری	6.00	36.00	23.97	9.65573
انعطاف‌پذیری روانشناختی	خوش‌بینی	7.00	36.00	22.50	7.35508
	انعطاف در گزینه‌ها	18.00	44.00	30.25	6.41009
	انعطاف در کنترل	7.00	46.00	28.81	6.95952
	انعطاف در دلایل	6.00	24.00	15.99	3.69277

در جدول شماره ۱، مقادیر توصیفی مربوط به میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش گزارش شده است.

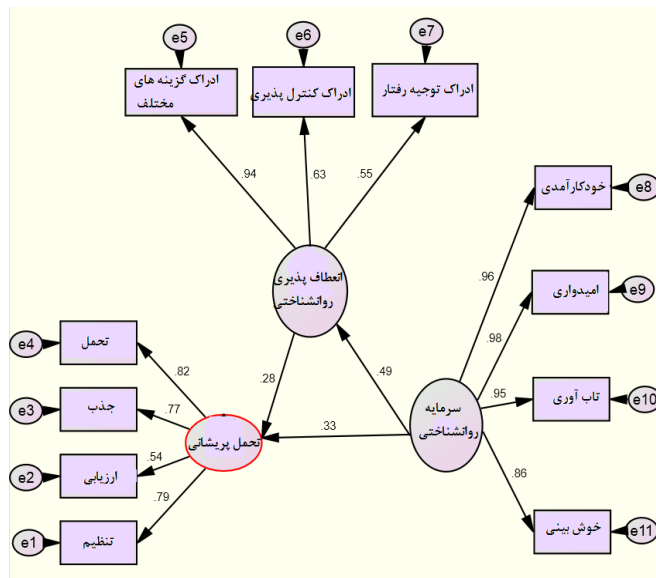
سؤال پژوهش: آیا الگوی رابطه سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی از طریق انعطاف‌پذیری شناختی برازش دارد؟

برازش الگوی پژوهش از طریق تحلیل معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفت. قبل از تحلیل الگو، مفروضات برازش الگو بررسی شد که نتایج مربوط به شاخصهای برازندگی الگو در جدول شماره ۲ به‌طور خلاصه گزارش، و در ادامه تشریح می‌شود.

جدول ۲. شاخصهای نیکویی برازش یا برازندگی تحلیل عامل تأییدی الگوی پژوهش

ردیف	شاخص آماری	شاخصهای مطلوب برازش الگو	شاخصهای برازش پژوهش	نتیجه
۱	χ^2 / df	اندازه‌ها باید از ۳ کمتر باشد.	۳/۰۸	برازش مطلوب
۲	CFI	اندازه باید از ۰/۹ بیشتر باشد.	۰/۹۷	برازش مطلوب
۳	RMSEA	اندازه باید از ۰/۰۹ کوچکتر باشد.	۰/۰۷	برازش مطلوب
۴	GFI	اندازه باید بزرگتر از ۰/۹ بیشتر باشد.	۰/۹۴	برازش مطلوب
۵	IFI	اندازه باید از ۰/۹ بیشتر باشد.	۰/۹۷	برازش مطلوب
۶	NFI	اندازه باید از ۰/۹ بیشتر باشد.	۰/۹۶	برازش مطلوب
۷	AGFI	اندازه باید از ۰/۹ بیشتر باشد.	۰/۹۱	برازش مطلوب
۸	χ^2	نباید در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار باشد.	۱۲۶/۳	برازش مطلوب
۹	p	سطح معناداری	۰/۰۰۱	برازش نسبی به حجم نمونه

به منظور بررسی برازش الگوی پژوهش از الگویابی معادلات ساختاری استفاده شد. با توجه به نتایج جدول ۲، که شاخصهای برازندگی الگوی مربوط به سؤال پژوهش در شکل ۱ را به طور خلاصه نشان می‌دهد، می‌توان نتیجه گرفت که بیشتر شاخصها در سطح مطلوبی قرار دارد و الگوی محاسبه شده براساس داده‌های مشاهده شده از برازش قابل قبولی برخوردار است بدین شرح که مقدار مجذور کای برابر با ۱۲۶/۷۴ بود که معنادار بود. با توجه به یافته‌های، مقدار نسبت مجذور کای بر درجه آزادی در پژوهش برابر ۳/۰۸ بود که نشان‌دهنده برازش الگو است. مقدار جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) الگو نیز برابر با ۰/۰۷ بود که بیانگر برازش الگوی ارائه شده بود. هم‌چنین مقدار شاخص نیکویی برازش (GFI) در پژوهش برابر ۰/۹۴ بود که این شاخص نیز بیانگر برازش الگوی پژوهش است. در مورد شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI) نیز مشخص شد که مقدار آن برابر با ۰/۹۱، و مقدار شاخص برازندگی افزایشی (IFI) برابر با ۰/۹۷، و هم‌چنین مقدار شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) نیز برابر با ۰/۹۷ بود. شاخص بنتلر - بونت یا شاخص نرم شده برازندگی (NFI) نیز قابل قبول ۰/۹۶ بود. در مجموع برازش این شاخصها نشانگر تناسب الگوی پژوهش با داده‌ها بود. با توجه به شاخصهای الگوی برازش شده، می‌توان نتیجه گرفت که الگوی تبیین تحمل پریشانی براساس سرمایه‌های روانشناختی به دلیل انعطاف‌پذیری شناختی از نیکویی برازش قابل قبولی برخوردار است و می‌توان به اندازه‌های همبستگی الگو در شکل ۱ اعتماد، و رگرسیون را تفسیر کرد.

شکل ۱. الگوی پیش‌بینی تحمل پریشانی از طریق سرمایه روانشناختی با نقش واسطه‌گری انعطاف‌پذیری

با توجه به شکل شماره ۱، اثر مستقیم سرمایه روانشناختی بر تحمل پریشانی برابر با $۰/۳۳$ ، و رابطه سرمایه روانشناختی با انعطاف‌پذیری نیز برابر با $۰/۴۹$ به دست آمده است؛ بدین معنی که با افزایش سرمایه روانشناختی و انعطاف‌پذیری روانشناختی، میزان تحمل پریشانی زوجین نیز افزایش می‌یابد. هم‌چنین اثر غیرمستقیم سرمایه روانشناختی بر تحمل پریشانی از طریق انعطاف‌پذیری در مجموع در حد $۰/۷۷$ است که این افزایش می‌تواند به دلیل اثر آسان‌کنندگی انعطاف‌پذیری روانشناختی باشد. بر این اساس به دلیل برازش الگو، می‌توان گفت این ضرایب قابل اعتماد، و از لحاظ آماری معنادار است. در نتیجه ضرایب رگرسیون روابط متغیرها در جدول ذیل گزارش و بررسی می‌شود:

جدول ۳. ضرایب رگرسیون معادلات ساختاری برای پیش‌بینی تحمل پریشانی از روی سرمایه روانشناختی
با واسطه انعطاف‌پذیری روانشناختی

متغیر پیش‌بین	متغیر وابسته	برآورد	خطا	حد بحرانی	احتمال
سرمایه روانشناختی	انعطاف‌پذیری روانشناختی	.489	.028	10.168	***
سرمایه روانشناختی	تحمل پریشانی	.332	.017	5.645	***
انعطاف‌پذیری روانشناختی	تحمل پریشانی	.279	.032	4.412	***
تنظیم هیجان	تحمل پریشانی	.785			
ارزیابی	تحمل پریشانی	.538	.059	10.284	***
جذب هیجان منفی	تحمل پریشانی	.773	.058	15.124	***
تحمل	تحمل پریشانی	.824	.066	15.896	***
انعطاف در گزینه‌ها	انعطاف‌پذیری روانشناختی	.943			
انعطاف در کنترل	انعطاف‌پذیری روانشناختی	.631	.065	11.088	***
انعطاف در دلایل	انعطاف‌پذیری روانشناختی	.554	.034	9.981	***
خودکارآمدی	سرمایه روانشناختی	.958			
امیدواری	سرمایه روانشناختی	.975	.018	51.074	***
تاب‌آوری	سرمایه روانشناختی	.946	.021	43.040	***
خوش‌بینی	سرمایه روانشناختی	.860	.021	29.584	***

* سطح معناداری ۰/۰۵، ** سطح معناداری ۰/۰۱

نتایج تحلیل ضرایب رگرسیون در جدول گزارش شده است. توجه به اندازه‌های ردیف اول جدول نشان می‌دهد ضریب رگرسیون سرمایه روانشناختی و انعطاف‌پذیری به مقدار ($r=0/489$) مثبت، و در سطح ($p=0/001$) معنادار است. هم‌چنین همبستگی انعطاف‌پذیری با تحمل پریشانی ($r=0/279$) در سطح ($p=0/001$) معنادار است. این نتیجه بیانگر نقش انعطاف‌پذیری بر تحمل پریشانی است. علاوه بر این رابطه سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی نیز با مقدار ($r=0/33$) در سطح ($p=0/001$) معنادار بود. این نتایج بیانگر اثر مستقیم و غیرمستقیم سرمایه روانشناختی بر تحمل پریشانی است. بر این اساس سؤال پژوهش در مورد الگوی پیشنهادی، مورد تأیید قرار گرفت.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی در رابطه سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی در زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی بود. در همین راستا، یافته‌های پژوهش را می‌توان از دو حیث مورد بحث و نتیجه‌گیری قرار داد: نخست اینکه یافته‌های مسیرهای مستقیم متغیرها را می‌توان در راستای نتایج مطالعات دیگر مقایسه کرد و دوم اینکه تأثیر غیرمستقیم سرمایه روانشناختی از طریق انعطاف‌پذیری شناختی بر تحمل پریشانی در قالب شناسایی شدن نقش میانجی انعطاف‌پذیری تفسیر و تبیین می‌شود.

در بررسی اثر مستقیم متغیرها می‌توان گفت همان‌طور که نتایج مربوط به شاخصهای برازندگی الگوی پژوهش در جدول شماره ۲ نشان داد، الگو برازش قابل قبولی داشت. براساس این برازش و هم‌چنین طبق نتایج ضرایب همبستگی متغیرها، که در شکل ۱ به نمایش درآمد، می‌توان گفت اثر مستقیم انعطاف‌پذیری روانشناختی بر تحمل پریشانی برابر با ۰/۲۷۹ بود که این مقدار همبستگی طبق ضرایب رگرسیون در جدول ۳ معنادار بود؛ بدین معنی که با افزایش انعطاف‌پذیری روانشناختی، میزان تحمل پریشانی زوجین نیز افزایش می‌یابد. هم‌چنین رابطه مؤلفه‌های انعطاف‌پذیری با متغیر مکنون نیز معنادار بود. این یافته بدین معنی است که با افزایش نمره مؤلفه‌های انعطاف‌پذیری و نمره کل انعطاف‌پذیری روانشناختی، میزان تحمل پریشانی زوجین نیز افزایش می‌یابد. در مجموع به دلیل برازش الگو، می‌توان گفت ضرایب مؤلفه‌های انعطاف‌پذیری روانشناختی قابل اعتماد، و از لحاظ آماری معنادار است.

از لحاظ تأیید رابطه مثبت انعطاف‌پذیری روانشناختی با تحمل پریشانی، می‌توان گفت این یافته با نتایج مطالعات دیگر همچون رضاپور و همکاران (۱۳۹۶) همسو است که نشان می‌دهد انعطاف‌پذیری روانشناختی با تحمل پریشانی همبستگی دارد. هم‌چنین این یافته با یافته‌های دیگر همچون زو و همکاران (۲۰۱۷) و مور و آدام^۱ (۲۰۰۹) همسو است. فیلیس (۲۰۱۱) نیز نشان داد که افراد با انعطاف‌پذیری شناختی زیاد، تحمل پریشانی بیشتری را گزارش می‌کنند.

در تبیین اثر انعطاف‌پذیری روانشناختی بر تحمل پریشانی می‌توان گفت انعطاف‌پذیری روانشناختی، که به معنای بودن در زمان حال است از طریق روبه‌رویی با هیجانات منفی، باعث تماس مداوم و غیرقضاوت‌گرانه با رویدادهای منفی همچون خیانت همسر می‌شود؛ لذا می‌تواند

تحمل پریشانی را افزایش دهد (دورلی و همکاران، ۲۰۱۹). از سوی دیگر بعضی پژوهشها (زونگ و همکاران، ۲۰۱۰) انعطاف‌پذیری شناختی را شامل امکان تغییر در موقعیت‌های مختلف معرفی می‌کنند. براساس این تعریف به نظر می‌رسد که انعطاف‌پذیری شناختی با تحمل پریشانی ارتباط داشته باشد. افراد با تحمل پریشانی، رویدادهای منفی را انعطاف‌پذیرتر و واقع‌بینانه‌تر در نظر می‌گیرند و مشکلات را اغلب موقتی و محدود می‌دانند (هاگلند، نستاد، کوپر، ساتویچ و چارنی^۱، ۲۰۰۷). در تبیین نقش انعطاف‌پذیری روانشناختی بر اساس مبنای نظری، طبق نظر مور و آدام (۲۰۰۹) می‌توان گفت از آنجا که انعطاف‌پذیری شناختی، توانایی تغییر تفکر فرد از موقعیت‌های قدیمی به موقعیت‌های جدید، غلبه بر پاسخها یا تفکرات رایج و هم‌چنین سازگاری و انطباق یافتن با موقعیت‌های جدید توصیف شده است، می‌تواند بر تحمل پریشانی تأثیر مثبت بگذارد و هم‌چنین اثر سرمایه روانشناختی را بر تحمل پریشانی نیز آسان کند؛ زیرا تحقیقات نشان داده است که انعطاف‌پذیری شناختی با تواناییهای فردی برای مقابله با موقعیت‌های خاص در ارتباط است؛ به‌عنوان مثال، زمانی که افراد بهتر می‌توانند تفکر خود را از وضعیتی به وضعیت تغییر دهند، کمتر بر موارد تنشزا در این موقعیت‌ها تمرکز خواهند کرد. در این راستا چون افراد انعطاف‌پذیر، سالمتر و رشد یافته‌تر هستند به احتمال زیاد با تحمل بیشتر در موقعیت‌های تنشزا و پریشان‌کننده نیز خواهند بود. آنها در مورد تغییرات اجباری، واکنش مناسبتری دارند و راحت‌تر آنها را تحمل می‌کنند (رولاند، ۲۰۱۰)؛ به‌عبارت دیگر افرادی که توانایی تفکر انعطاف‌پذیر دارند از توجیحات جایگزین استفاده می‌کنند؛ به‌صورت مثبت چارچوب فکری خود را بازسازی می‌کنند و موقعیت‌های چالش‌انگیز یا رویدادهای تنشزا را می‌پذیرند و نسبت به افرادی که انعطاف‌پذیر نیستند از نظر روانشناختی تحمل پریشانی بیشتری دارند. افراد با تحمل پریشانی زیاد نسبت به افراد فاقد تحمل، رویدادهای منفی را انعطاف‌پذیرتر و واقع‌بینانه‌تر در نظر می‌گیرند (هاگلند و همکاران، ۲۰۰۷) فیلیس (۲۰۱۱) نیز نشان داد که افراد با انعطاف‌پذیری شناختی زیاد، تحمل پریشانی بیشتری را گزارش می‌کنند.

از جهت تأیید رابطه مستقیم سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی نیز می‌توان به مقایسه یافته پرداخت. در این راستا مطالعات (زو و همکاران، ۲۰۱۷) نشان می‌دهد که سرمایه روانشناختی عاملی محافظ در برابر پریشانی روانی است. تحقیقات نشان می‌دهد در میان مؤلفه‌های سرمایه

روانشناختی، خوش‌بینی و امید بیشترین محافظت را در مقابل تنش روانشناختی دارد. هم‌چنین مطالعات نشان می‌دهد که سرمایه روانشناختی عاملی محافظ در برابر پریشانی روانی است (زو و همکاران، ۲۰۱۷). از سوی دیگر تأیید رابطه سرمایه روانشناختی با انعطاف‌پذیری در راستای مطالعه صادقی و کریمی (۱۳۹۷) است که در پژوهشی نشان داده‌اند آموزش سرمایه روانشناختی در افزایش انعطاف‌پذیری شناختی و تاب‌آوری در افراد مؤثر است. از آنجا که انعطاف‌پذیری روانشناختی به معنای توانمندی بیشتر برای ارتباط با لحظه اکنون و نیز تغییر در رفتار یا پافشاری بر آن است وقتی در جهت ارزشهای زندگی است با سرمایه روانشناختی و ابعاد آن همچون تاب‌آوری و امیدواری همبسته است (رایز، و همکاران، ۲۰۱۳). علاوه بر این، یافته با نتایج مطالعات دیگران همچون احمدی، چالاک، تشان، و مصطفایی (۱۳۹۷) همسو است که نشان می‌دهد سرمایه روانشناختی و مؤلفه‌های آن با انعطاف‌پذیری روانشناختی همبستگی معناداری دارد. در بخش دوم، نتایج تحلیل الگوی رابطه سرمایه روانشناختی و مؤلفه‌های آن با تحمل پریشانی از طریق نمره کل انعطاف‌پذیری روانشناختی گزارش شده است. ضریب تبیین سرمایه روانشناختی با انعطاف‌پذیری روانشناختی برابر با ۰/۴۹ به دست آمد که در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. هم‌چنین همبستگی انعطاف‌پذیری روانشناختی با تحمل پریشانی برابر با ۰/۲۸ بود که در سطح ۰/۰۵ معنادار بود. علاوه بر این همبستگی مستقیم سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی برابر با ۰/۳۳ مشاهده شد. در نهایت می‌توان گفت که مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی با انعطاف‌پذیری روانشناختی و ابعاد آن با تحمل پریشانی همبستگی معناداری نشان داد که پیش بین تحمل پریشانی بود.

در تبیین یافته پژوهش مبنی بر نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری در رابطه سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی، می‌توان چنین استدلال کرد که چون انعطاف‌پذیری روانشناختی به معنای توانمندی بیشتر برای ارتباط با لحظه اکنون و نیز تغییر در رفتار یا پافشاری بر آن است وقتی در جهت ارزشهای زندگی تعریف می‌شود (رایز، و همکاران، ۲۰۱۳)، می‌تواند با سرمایه روانشناختی و ابعاد آن همچون تاب‌آوری و امیدواری همبسته باشد. هم‌چنین می‌توان این یافته را در راستای نتایج مطالعات گاپتا، دای، هاتی، سایکی و کارماکار^۱ (۲۰۱۹) تبیین کرد که در این زمینه با استناد به نتایج پژوهشهای پیشین (بری^۲، ۲۰۰۸؛ برگیم، نایلسن، میرنز و آید^۳، ۲۰۱۵) بیان می‌کنند که

برخورداری از سرمایه روانشناختی، افراد را قادر می‌سازد تا علاوه بر رویارویی بهتر در برابر موقعیت‌های تنش‌زا، کمتر دچار تنش شوند و در برابر مشکلات از توان بسیاری برخوردار باشند. بر این اساس سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی ارتباط مستقیمی دارد (سان مارتین، جاکوبز و وایولت^۱، ۲۰۲۰).

بنابراین در نتیجه‌گیری از نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی می‌توان گفت متغیر انعطاف‌پذیری شناختی می‌تواند در رابطه سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی، نقش میانجی داشته باشد. از آنجا که منظور از انعطاف‌پذیری، میزان تغییراتی است که در نقشها، قوانین، کنترل و انضباط خانواده وجود دارد (آلسون^۲، ۱۹۹۹) از این طریق در تحمل پریشانی زوجین دچار خیانت مؤثر است (به نقل از جمشیدی بورخانی، ۱۳۹۵).

در جمع‌بندی مطالب می‌توان گفت که انعطاف‌پذیری شناختی و مؤلفه‌های آن با تحمل پریشانی رابطه مثبت معناداری داشت که براساس آن پاسخ به سؤال پژوهش تأیید شد و می‌توان انعطاف‌پذیری روانشناختی را واسط سرمایه روانشناختی و تحمل پریشانی زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی همبسته دانست.

به‌طور کلی نتایج پژوهش حاضر نشان داد که الگوی نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی در رابطه سرمایه روانشناختی با تحمل پریشانی در زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی شهر تهران برازش دارد. هم‌چنین در بررسی نقش واسطه‌ای مشخص شد که انعطاف‌پذیری روانشناختی زوجین با تحمل پریشانی آنان رابطه مثبت و مستقیم معناداری داشت که این رابطه بیانگر نقش میانجی انعطاف‌پذیری برای آسان‌سازی اثر سرمایه روانشناختی بر تحمل پریشانی زوجین بود. از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به این موضوع اشاره کرد که این پژوهش درباره نمونه‌ای از زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی شهر تهران طی نیمه اول سال ۱۳۹۸ انجام شد. با توجه به ساختار گروه نمونه و تراکم آن، نمی‌توان نتایج از این پژوهش را به کل ایران تعمیم داد و این نمونه اختصاص مکانی دارد. هم‌چنین ناتوانی در کنترل اثر اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و خانوادگی زوجین دچار پیمان‌شکنی زناشویی که به دلیل متفاوت بودن مدت پیمان‌شکنی و دفعات پیمان‌شکنی می‌تواند تغییرپذیری زیادی داشته باشد، نمی‌توان تحمل پریشانی را در همه زوجین کاملاً یکسان فرض کرد.

1. San Martín, C., Jacobs, B., & Vervliet, B
2. Olson

ملاحظات اخلاقی

در این مطالعه از اعضای شرکت کننده رضایت آگاهانه کتبی گرفته شد.

تضاد منافع

در این مطالعه هیچ گونه تضاد منافع با شخص و یا سازمانی وجود نداشت. این مقاله از پایان‌نامه مقطع دکتری استخراج شده است.

تشکر و قدردانی

در پایان، پژوهشگران وظیفه خود می‌دانند تا از تمامی آزمودنیها، کمال تشکر و قدردانی را به عمل آورند.

منابع

احمدی، نجم‌الدین؛ چالاک، محمدمبین؛ تشان، نسرین و مصطفایی، علی (۱۳۹۷). بررسی رابطه سرمایه روانشناختی امیدواری، خوش‌بینی، انعطاف‌پذیری با رضایت ارزندگی بین میانسالان، ششمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران: مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار - مؤسسه آموزش عالی مهر اروند.

بهادری خسروشاهی، جعفر؛ هاشمی نصرت‌آباد، تورج و باباپور خیرالدین، جلیل (۱۳۹۱). رابطه سرمایه روانشناختی با سرمایه اجتماعی دانشجویان دانشگاه تبریز، مجله تخصصی پژوهش و سلامت مرکز تحقیقات توسعه اجتماعی و ارتقای سلامت گناباد، ۲، ۱، ۵۳ - ۱۴۵.

جمشیدی بورخانی، زهرا (۱۳۹۵). رابطه بین توجیه روابط فرا زناشویی و سبکهای عشق‌ورزی در زنان متأهل شهر کرج، نخستین همایش جامع بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و علوم اجتماعی.

دشت‌بزرگی، ذبیح‌الله (۱۳۹۷). تأثیر مداخله مبتنی بر شفقت خود بر احساس تنهایی و تنظیم هیجانی زنان آسیب‌دیده از پیمان‌شکنی زناشویی، دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ش ۱۸(۴): ۷۲ - ۷۹.

رضاپور میرصالح، یاسر و اسماعیل‌بیگی، منیره (۱۳۹۶). رابطه انعطاف‌پذیری و تحمل پریشانی با میانجیگری جهت‌گیری منفی به مشکل نوجوانان بی‌سرپرست و بدسرپرست. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ش ۶ (۳): ۲۲ - ۳۱.

رنجبر نوشری، فرزانه (۱۳۹۶). انعطاف‌پذیری، حس انسجام، سبکهای تصمیم‌گیری و بهزیستی ذهنی در دانشجویان، ششمین کنگره انجمن روانشناسی ایران.

زارع، حسین؛ عبدالله‌زاده، حسن و برادران، حمید (۱۳۹۷). مقیاسهای اندازه‌گیری در روانشناسی شناختی، تهران: انتشارات آیتز.

سلطانی، اسماعیل؛ شاره، حسین؛ بحرینیان، سیدعبدالمجید و فرمانی، اعظم (۱۳۹۲)، نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی در ارتباط بین سبکهای مقابله‌ای و تاب‌آوری با افسردگی، *نشریه پژوهنده*، ش ۱۸(۲): ۸۸ - ۹۶.

صادقی، مسعود و کریمی، فاطمه (۱۳۹۷)، بررسی اثربخشی آموزش سرمایه روانشناختی بر انعطاف‌پذیری شناختی و تاب‌آوری افراد معتاد، *اعتیاد پژوهی*، ۱۲، ۴۸ (۱)، ۵۶ - ۴۲.

کرد زنگنه، مجتبی (۱۳۹۴)، *پیش‌بینی رضایت شغلی براساس ترس از ارزیابی مثبت و منفی و تحمل پریشانی*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد رودهن، دانشکده روانشناسی.

- Avey, J. B. Luthans, F. & Youssef, C. M. (2010). The additive value of positive psychological capital in predicting work attitudes and behaviors. *Journal of management*, 36(2), 430-452
- Bendixen, M. & Kennair, L. E. O. (2017). Advances in the understanding of same-sex and opposite-sex sexual harassment. *Evolution and Human Behavior*, 38(5), 583-591.
- Dennis, J. P. & Vander Wal, J. S. (2010). The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive Therapy Research*, 34, 241-253.
- Doorley, J. D. Kashdan, T. B. Alexander, L. A. Blalock, D. V. & McKnight, P. E. (2019). Distress tolerance in romantic relationships: A daily diary exploration with methodological considerations. *Motivation and Emotion*, 43(3), 505-516.
- El Salam, R. A., & El Kholy, S. (2017). Distress Tolerance. *Alexandria Scientific Nursing Journal*, 19(2), 37-56.
- Gupta, P., De, N., Hati, S., Saikia, C., & Karmakar, R. (2019). The Relationship between Positive Psychological Capital and Coping Styles: A Study on Young Adults. *Psychology*, 10(12), 1649.
- Haglund, M. E. Nestadt, P. S. Cooper, N. S. Southwick, S. M. & Charney, D. S. (2007). Psychobiological mechanisms of resilience: Relevance to prevention and treatment of stress-related psychopathology. *Development and psychopathology*, 19(3), 889-920.
- Jeffries, E. R., McLeish, A. C., Kraemer, K. M., Avallone, K. M., & Fleming, J. B. (2016). The role of distress tolerance in the use of specific emotion regulation strategies. *Behavior Modification*, 40(3), 439-451.
- Johnson, C. B. (2014). The roles of commitment and attributions on uninvolved partner responses to imagined sexual infidelity (Doctoral dissertation).
- Kertz, S. J., Stevens, K. T., McHugh, R. K., & Björgvinsson, T. (2015). Distress intolerance and worry: the mediating role of cognitive variables. *Anxiety, Stress, & Coping*, 28(4), 408-424.
- Leyro, T. M. Zvolensky, M. J. & Bernstein, A. (2010). Distress tolerance and psychopathological symptoms and disorders: a review of the empirical literature among adults. *Psychological bulletin*, 136(4), 576.
- Luthans, F. & Youssef-Morgan, C. M. (2017). Psychological capital: An evidence-based positive approach. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 4, 339-366.
- Moore, A. & Adam, P. (2009). Meditation, mindfulness and cognitive flexibility. *Consciousness and cognition*, 18(1), 176-186.
- Munsch, C. L. (2015). Her support, his support: Money, masculinity, and marital infidelity. *American Sociological Review*, 80(3), 469-495.
- Octaviana, B. N. & Abraham, J. (2018). Tolerance for Emotional Internet Infidelity and Its Correlate with Relationship Flourishing. *International Journal of Electrical and Computer Engineering (IJECE)*, 8(5), 3158-3168.
- Olson, D. H. (2000). Circumplex model of marital and family systems. *Journal of family therapy*, 22(2), 144-167.

- Pearte, C. (2015). Temperament, emotion regulation, and distress tolerance as related correlates of psychological symptoms.
- Phillips, E. L. (2011). Resilience, Mental Flexibility, and Cortisol Response to the Montral Imaging Stress Task in Unemployed Men (Doctoral dissertation).
- Rolland, S. G. (2010). New role of the BCL2 family of proteins in the regulation of mitochondrial dynamics. *Current opinion in cell biology*, 22(6), 852-858.
- Ruiz, F. J. Luciano, C. Cangas, A. J. & Beltrán, I. (2013). Measuring experiential avoidance and psychological inflexibility: The Spanish version of the Acceptance and Action Questionnaire-II. *Psicothema*, 25(1), 123-129.
- San Martín, C., Jacobs, B., & Vervliet, B. (2020). Further characterization of relief dynamics in the conditioning and generalization of avoidance: Effects of distress tolerance and intolerance of uncertainty. *Behaviour research and therapy*, 124, 103526.
- Shorey, R. C. Strauss, C. Elmquist, J. Anderson, S. Cornelius, T. L. & Stuart, G. L. (2017). Distress tolerance and intimate partner violence among men in substance use treatment. *Journal of family violence*, 32(3), 317-324.
- Simons, J.S. & Gaher, R.M. (2005). The distress tolerance scale: Development and validation of a self-report measure. *Motivation and Emotional*, 20(9), 83-102.
- Zhou, H., Peng, J., Wang, D., Kou, L., Chen, F., Ye, M., & Liao, S. (2017). Mediating effect of coping styles on the association between psychological capital and psychological distress among Chinese nurses. *Journal of psychiatric and mental health nursing*, 24(2-3), 114-122.